

Dansk akvakultur i vækst

I forbindelse med Fødevare- og landbrugspakken af 22. december 2015 indgået af regeringen, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti, blev det besluttet, at der skal laves en vækstplan for akvakultur. I forlængelse heraf er aftaleparterne bag Fødevare- og landbrugspakken blevet enige om en vækstplan for akvakultur, der skal sikre en akvakultursektor, hvor udviklingen går mod moderne, ressourceeffektive og miljøvenlige anlæg i dambrugssektoren, samt bidrage til, at vi udnytter de store potentialer, der ligger i udvidelse af havbrugssektoren. Vækstplanen indeholder følgende elementer:

Vækst for landbaserede akvakulturanlæg

1. Revision af dambrugsbekendtgørelsen

Dambrugsbekendtgørelsen stiller ved miljøgodkendelse bl.a. vilkår om mængden af vandindtag, indretning og drift af dambruget, samt udledning af kvælstof, fosfor, organisk materiale, medicin og kemikalier til åer, søer og kystvande. Dambrugsbekendtgørelsen justeres, så der fremover vil være to forskellige reguleringsspor for dambrug afhængigt af det enkelte dambrugs størrelse og ambitioner.

Anlæg med en produktion svarende til anvendelse af max 100 tons foder kan fremover miljøgodkendes efter en individuel BAT-vurdering. Dette skal bidrage til, at alle dambrug får en miljøgodkendelse, hvilket ca. 50 mindre anlæg endnu ikke har opnået. At disse dambrug fremadrettet vil blive miljøgodkendt forventes at medføre miljøforbedringer, som følge af at godkendelsesprocessen vil stille krav om bedre rensning af anlæggenes spildevand.

Store anlæg med en produktion svarende til anvendelse af over 100 tons foder skal overgå til udlederbaseret regulering med de i bekendtgørelsen definerede BAT-niveauer på modeldambrugsniveau. Dette skal senest ske med udgangen af 2026. Anlæg af denne type, der allerede benytter moderne teknologi og de anlæg, som vil investere i og omlægge dambruget til tilsvarende teknologi, vil kunne få adgang til ekstra kvælstof (samlet op til 380 tons N) i medfør af Fødevare- og landbrugspakken.

Dertil kommer, at dambrugsbekendtgørelsen revideres med en række mere tekniske tilretninger af bekendtgørelsen bl.a. på baggrund af ønsker fra branchen.

2. Indfasning af supplerende kvælstof til dambrug (og havbrug)

Den danske akvakultursektors vækst- og udviklingsmuligheder er i dag særligt begrænset af muligheden for udledning af kvælstof (N), hvilket er baggrunden for, at der i medfør af aftalen om Fødevare- og landbrugspakken er afsat en supplerende N-kvote til dambrugssektoren på i alt 380 ton og her ud over 43 ton til havbrugssektoren.

De 380 ton kvælstof består af 200 ton kvælstof, som er afsat for at give de eksisterende dambrug mulighed for at udnytte deres fulde oprindelige fodertilladelser, der er blevet begrænset direkte eller indirekte på grund af vandområdeplanerne i medfør af vandrammedirektivet, hvilket også gælder for

de 43 ton til havbrug. Dertil kommer en supplerende N-kvotepå 180 tons, der er afsat for at understøtte yderligere vækst i dambrugssektoren. Afsættelsen af de 180 tons N sikrer samtidig, at den frivillige opkøbsordning for dambrugsspærringer ikke *de facto* bliver en ophørsordning. Det forventes således, at dambrugserhvervet ved udgangen af 2021 kan have en samlet udledning på i størrelsesordenen ca. 850 tons N.

Kriterierne for tildeling af kvælstof skal sikre dambrugserhvervets udvikling mod mindre kvælstofudledning pr. produceret fisk og dermed øget produktivitet i dambrugserhvervet indenfor de i Fødevarer- og landbrugspakken fastsatte rammer.

Den forøgede mængde kvælstof tildeles på baggrund af konkrete ansøgninger, som behandles ud fra prioriteringskriterier, som prioriterer ressourceeffektive anlæg baseret på regulering af anlæggets udledninger (udlederkontrol) og anlæg med høj anvendelse af miljøteknologier. Prioriteringen vil bl.a. sigte imod at understøtte omkostningseffektivitet i den samlede kvælstofindsats således, at lempelserne for akvakultur så vidt muligt indføres på en måde, hvorved de kræver færrest mulige miljøkompenserende indsatser.

Miljø- og fødevarerministeren forbereder en model til indfasning af den supplerede mængde kvælstof. Aftaleparterne bag Fødevarer- og landbrugspakken er enige om at stemme for den nødvendige lovgivning til indfasning heraf.

3. Ordning om opkøb af dambrug 2016-21

Der er som led i indsatsen for forbedring af tilstanden i vandmiljøet i anden vandplanperiode afsat 46,8 mio. kr. i 2016-21 til en ordning om frivillig opkøb af dambrug, der skal bidrage til fjernelse af spærringer i vandløb og nedbringe tilførslen af næringsstoffer til søer, fjorde og kystvande. Rammerne for ordningen 2016-2021 er fastsat i finansloven for 2016. Ordningen baseres på en frivillig aftale mellem miljømyndigheden (kommunen) og dambrugsejer, der indeholder aftale om ophør af dambrugsdrift. Opkøbsordningen er en ordning, der gør det attraktivt for primært mindre og lavteknologiske dambrug at blive købt ud af markedet. Derved understøttes samtidigt en strukturudvikling henimod større og mere ressourceeffektive anlæg.

4. Ændring af planloven medfører, at akvakultur bliver reguleret som anden husdyrproduktion.

Med indgåelsen af planlovsaftalen mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti i aftalen "Danmark i bedre balance - Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet" af den 9. juni 2016 blev det fastlagt, at eksisterende dambrug ikke skal have landszonetilladelse for at opføre erhvervmæssigt nødvendigt byggeri, jf. aftalens punkt 2.2:

"Eksisterende dambrug skal ikke længere søge om landzonetilladelse for opførelse af erhvervmæssigt nødvendigt mindre byggeri. Opførelse af sådan mindre byggeri skal i stedet anmeldes til kommunen, og har kommunen ikke reageret inden for 45 dage, kan bygningen opføres, forudsat at byggelovgivningens krav er overholdt. Der vil i lovgivningen blive fastsat nærmere kriterier for afgrænsningen af mindre byggeri mv."

5. Periode-specifikke udledningskrav

Miljømyndigheden skal ved behandling af ansøgningen om miljøtilladelse vurdere, om udledningen fra dambrug vil kunne finde sted uden væsentlig påvirkning af vandmiljøet. Bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål fastsætter generelle miljøkvalitetskrav til beskyttelse af dyr og planter i vandområderne. Kravene forudsætter, at stofkoncentrationen i vandmiljøet er nogenlunde konstant gennem året. Det kan derfor i forbindelse med periodiske udledninger være nødvendigt for

miljømyndigheden at fastsætte krav om, at stofkoncentrationen i vandmiljøet ikke må overstige fastlagte værdier som gennemsnit for en nærmere fastlagt periode. Behovet for at fastsætte sådanne krav til stofkoncentrationen i vandmiljøet afhænger dog af, hvilke miljøteknologiske foranstaltninger det specifikke anlæg har indrettet til at imødegå store udsving i stofkoncentrationen i udledningen.

I forbindelse med revidering af bekendtgørelse om krav til udledning af miljøfarlige forurenende stoffer til vandmiljøet, vil Naturstyrelsen vejlede om, at periodespecifikke krav til stofkoncentrationen i vandmiljøet vil skulle fastsættes ud fra en konkret vurdering, der inddrager relevante oplysninger om de lokale forhold, og kun hvor miljømyndigheden vurderer det nødvendigt for opfyldelse af miljømålet for det berørte vandområde.

6. Transparent forvaltningspraksis for flytning af udledningstilladelser

Det er miljømyndigheden, der afgør, om en tilladt kvælstofkvote fra et dambrug, hvor driften er ophørt, kan flyttes og sammenlægges med et andet dambrug. For at sikre ensartethed og transparens i behandlingen af ansøgninger om flytning af udledningstilladelser vil Miljø- og Fødevareministeriet foranledige en vejledning til kommunerne om kriterierne for tilladelse til flytning af en kvælstofkvote fra et dambrug til et andet.

Vækst for havbaseret akvakultur

7. Identifikation af lokaliteter egnet til havbrugsproduktion

Havbrugssektorens udviklingsmuligheder er knyttet til en optimal placering af anlæggene i forhold til produktionsforhold som infrastruktur, vandkvalitet og strømforhold. Dertil kommer, at de skal placeres steder, hvor der er et miljømæssigt råderum i relation til påvirkning af miljø og natur. Den væsentligste begrænsning for vækst for havbrug er således at finde egnede lokaliteter, hvor havbrug kan etableres under hensyn til miljøet og andre aktiviteter på havet.

Aftaleparterne ønsker, at der udpeges egnede lokaliteter til etablering af nye havbrug i Kattegat, Bælthavet og Den Centrale Østersø, hvor der er miljømæssigt råderum. Udpegning af egnede lokaliteter i de tre områder skal ske snarest muligt, og aftaleparterne ønsker, at eksisterende miljømæssigt råderum skal udnyttes til at sikre en øget produktion i havbrug. Miljø- og Fødevareministeriet har identificeret en række egnede lokaliteter i Kattegat, som skal nærmere kvalificeres ved hjælp af detaljerede modelberegninger, der bl.a. tager højde for påvirkningerne af miljø og natur. Til disse modelberegninger er der afsat 3,5 mio. kr. Med den nuværende viden vil placeringerne give mulighed for en øget havbrugsproduktion på ca. 16.000 tons fisk. Der sigtes imod en endelig udpegning af områder i Kattegat inden udgangen af 2016. Miljø- og Fødevareministeriet vil desuden afsøge muligheden for etablering af yderligere havbrug i Bælthavet og Den Centrale Østersø.

Når lokaliteterne er endeligt udpeget vil de blive offentliggjort. De fordeles herefter til interesserede virksomheder på baggrund af en ansøgningsrunde, som tildeler placeringstilladelserne efter entydige objektive kriterier, der sigter imod at få størst mulig mængde fisk for det eksisterende råderum. På den måde sikres, at alle potentielle ansøgere får lige adgang til at etablere havbrug i de udpegede lokaliteter.

De nye lokaliteter i Kattegat udelukker ikke, at havbrug i fremtiden kan udvides eller ny-etableres i andre farvande, såfremt der opstår et miljømæssigt råderum hertil, eller et råderum skabes med for eksempel kompensationsopdræt af muslinger. Såfremt nye fremskrivninger viser, at der er et væsentligt miljømæssigt råderum i andre farvande end Kattegat, mødes aftaleparterne igen for at drøfte, hvordan man mest hensigtsmæssigt kan anvende dette råderum til akvakultur.

8. Kompensationsopdræt

Miljø- og fødevarerministeren fremsætter et lovforslag, der skal give ministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om, at der ved miljøgodkendelse af havbrug kan fastsættes vilkår om etablering og drift af kompenserende foranstaltninger med marine virkemidler til fjernelse af kvælstof og fosfor, f.eks. muslingeopdræt. Sådanne vilkår skal kunne fastsættes, hvis der i det område, hvor havbruget ønskes etableret eller udvidet, ikke inden for det eksisterende miljømæssige råderum kan tillades en merudledning af næringsalte.

9. Blå biomasse

Særligt muslingeopdræt er interessant som et fremtidigt marint virkemiddel, idet de både kan anvendes til at fjerne kvælstof i det nære havmiljø og som proteinkilde til foder til fx grise. Miljø- og Fødevarerministeriet vil prioritere, at dets aftaler om forskningsbaseret myndighedsbetjening indeholder udvikling af virkemidler uden for dyrkningsfladen (fx muslinger), der på sigt skal kunne fungere som et supplerende virkemiddel i forhold til næringsstoffreduktion i de indre vandområder. Kompensationsopdræt med fx muslinger i forbindelse med havbrugsproduktion af fisk øger produktionen af muslinger, hvilket yderligere vil bidrage til, at en værdikæde udbygges mellem muslingeproduktion og for eksempel foder.

10. Ændring VVM-regler for havbrug

En ny VVM-lov blev vedtaget den 10. maj 2016 med et bredt flertal bag sig (V, K, DF, LA, S, RV, SF, EL og ALT). Det er en del af den nye lov, at obligatorisk krav om VVM-redegørelse undtages for havbrug inden for 1 sømil-grænsen. Derved ligestilles havbrug, der ligger inden for 1 sømil-grænsen med havbrug, der ligger uden for grænsen. Reglerne for havbrug hhv. inden og uden for 1 sømil fra kysten er samlet i den nye lov, og derved vil der fremadrettet være ens høringsregler for havbrug uanset placering fra kysten.

Initiativer for både dambrug og havbrug

11. Habitatdirektivet og akvakultur

Natur- og Miljøklagenævnet har i en række sager om hav- og dambrug hjemvist eller ophævet miljøgodkendelser til dam- og havbrug. For at imødegå dette revideres habitatvejledningen, hvilket bl.a. vil indebære en ajourføring af retspraksis på hav- og dambrugsområdet. Desuden iværksættes, som lanceret i Aftale om Naturpakke af 20. maj 2016, i dialog med interessenterne og EU-kommissionen, en gennemgang af afgrænsningen af Natura 2000-områderne med henblik på at undersøge muligheden for evt. at mindske andelen af intensivt drevne jordbrugsarealer og evt. at udvide de udpegede områder med mere værdifuld natur, hvor det understøtter direktivmål.

12. Investerings-, innovations- og udviklingsstøtte

Der er indgået en politisk aftale om udmøntning af hav- og fiskeriudviklingsprogrammet (EHFF) for årene 2014-17, hvor der er afsat midler til støtteordninger for at bidrage til vækst i volumen og værdi af akvakulturproduktionen (både dambrug og havbrug). Ved forhandling om politisk aftale om EHFF-midler for perioden 2018-20 afsættes fortsat midler til udvikling af akvakulturproduktionen mod mere ressourceeffektive og miljøvenlige akvakulturanlæg, samt til projekter der stimulerer innovation i akvakultur.